

Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
Anunțurile se primesc în scris.
Manuscrisurile nu se întorc.
Birourile de anunțuri:
Brașov, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
Inserate mai primește în Viena R. Moos, Haasenstein & Vogler (Otto Moos), H. Bohak, Alois Herndl, M. Dukas, A. Oppelt, J. Demmeberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein & Bernat; în Frankfurt: G. L. Zerbe; în Hamburg: A. Steiner.
Prețurile inserțiilor: o serie garsonde pe o colină 6 or. și 30 or. timbru pentru o publicație. Publicități mai dese după tarife și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o serie 18 or. v. a. s. 50 bați.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANULU XVI.

„Gazeta” este în să-careți
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumă la toate oficiile poștale din țară și din afară și la dd. colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov:
a administrațiune, piața mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiu I: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 or. v. a. s. 15 bați. Atât abonamentele cât și inserțiile sunt a se plăti înainte.

Nr. 153.

Brașov, Mercuri, 14 (26) Iulie

1893.

Conferența națională.

(Raportul special al „Gazetei Transilvaniei.”)
Sibiu, 12 (24) Iulie 1893.

Ședința II. După ce comisiunea de 40 nu și-a fost isprăvită desbaterea până la orele 10 a. m., când era anunțată ședința a II, aceea s'a amânata până după amiază, când la orele 4^{1/2} s'a deschis ședința a II-a a conferenței.

Ca prim obiect s'a verificat procesul verbal al ședinței de ieri și apoi s'a dat cetire la vre-o 120 de depeșe sosite din toate unghiurile locuite de Români și din străinătate, cari au fost mult și des aplaudate. Mai viforose aclamări au primit depeșile fraților slovaci din T. S. Martin, Tisolt și N. Réceze, ale diariștilor croați dela „Obzor” și ale secțiilor Ligei pentru unitatea culturală a tuturor Românilor. Nota generală a depeșelor românești era solidaritatea și îmbărbătarea la luptă, cari au aflat cea mai pregnantă expresiune în entusiastele enunțuri ale tinerimii noastre universitare dela Viena, Pesta, Graz, Paris etc.

După cetirea acestora, s'a dat cuvântul raportorului comisiunii de 40, Dr. Stetanu Petroviciu, care a rostit în liniamente generale următorul discurs:

Vorbitorul împărtășește, că drept președinte al comisiunii s'a ales d-lu A. Cosma, er raportor D-sa, cu toate că era mai firesc, ca acestu oficiu să se încredă unui membru din comitet, care cunoștea mai amănunțit lucrurile. Cu toate acestea pozițiunea oratorului se ușură prin împrejurarea, că conferența cunoștea idea fundamentală, care a creat situațiunea actuală: ea este idea maghiarizării.

De când a ajuns la dominațiune idea națională, s'a născut la Unguri tendința de a o lăși. Când o urmăresc însă aceștia, o fac într'un mod vătămător pentru poporul român. Poporul, respective guvernul maghiar, vră să întărească rassa luându-ne nouă, ceea ce poporul unguresc o scumpă. Dela ivirea ideii de a se lăsa priu slăbirea altora, a crescut această tendință în intensitate până la

celu mai mare grad de potență. Tote guvernele o urmăresc, de când această idee s'a făcută idee de stat, care apoi prin proces și alegeri a străbătut și societatea ungurescă. Prin urmare noi stăm nu numai în fața guvernului, ci și în fața unei societăți fanatisate, pe care o urmăresc și toate autoritățile publice. A ajuns această idee cel mai mare grad, de când literați de profesie tratează, fără să se geneze de poporele din patrie și din Europa, modalitățile, cum se ne răpescă limba. Lupta națională s'a declarat pe viață și pe moarte și nu este nici un factoru ca să-i combată. Dr. Kosztenszky a primit expresiunea recunoștinței dela guvern (Bușine!). Guvernul prin această declarație drept scop al statului: maghiarizarea.

Se înțelege, că luând această mișcare totu dimensiuni mai mari, s'a potențat și în noi reacțiunea de a rezista acelor încercări de desnaționalizare. Aceștia însă și persecuțiunile pentru acțiunea noastră nu ne vor descuragia, fiindcă suntem mulți, și Români și alți frați de suferință, cari când se va desvolta și la ei conștiința, vor pune umărul lor la alu nostru și atunci acestu sistem va căde.

Fiindcă în contra stăpânirii, care a prefăcută idea maghiarizării în idee de stat, și în contra societății unguresce, careia nici un factoru de putere nu i opune rezistență, se vor ridica unite toate poporele nema-ghiare asupra, trebuie deci să avem convingerea, că o să învingem în această luptă. Va fi grea această luptă, noi însă suntem hotărâți să învingem, s'eu să fim nimiciți, pentru-că e vorba de bunul nostru suprem, de naționalitatea noastră. Dacă prin urmare vom fi învinși, vom peri cu onoare, luptându pentru limba și națiunea românească.

Considerându cele întemplate dela ultima conferență încoace, trebuie să ni-se impună convingerea, că rezistența noastră, ca Români și ca elementu civilisator, pôte duce la ținta numai prin realizarea programului nostru național. Spre acestu scop a primitu comitetul național mandate generale și speciale. Unu mandat specialu a avut ținta, să se înlăture acousa, că noi am gravita înafară și de aceea am evita intrarea în legislațiunea ungurescă. Acestu mandat a avut de scop

informațiunea altor popore din țără și Europa, și în prima linie informarea Majestății Sale Regelui, ca supremu factoru, asupra motivelor rezistenței noastre pasive față de legislațiunea.

Din raportul comitetului se vede, că a satisfăcută acestu mandat. Adversarii noștri, făcându abuz de puterea lor, ni-au făcut cu neputință prezentarea Memorandului la Rege. Lucrurile pe atunci întemplate au adevărit și mai mult motivele, cari ne-au silit la acestu pasu.

Urmarea a fost, că sentimentele Românilor s'au mișcat, er pe adversari i-au înverșunată, încât și-au pierdut cumpătul și au comis fapte, prin cari s'au compromis în patrie și în Europa, ce pentru noi e cu atât mai mare câștig, fiindcă dușmanii noștri susținu despre noi, că am fi inculți și proști.

Guvernul unguresc n'a rămas indiferent față cu acțiunea noastră și vădându energia pășire a poporului român, a luat măsuri să-l impedeze în avântul lui. Sunt cunoscute persecuțiunile față de organele și membrii comitetului, precum și în contra unor bărbați mai însemnați din sinul pașii noastre. Avem însă speranța, că persecuțiunile vor fi numai trecătoare, fiindcă cauza română e dreptă.

Pe aceste baze, comisiunea de 40 crede, că conferența va aproba raportul comitetului și recomandă spre primire următorul:

Obiectu de rezoluțiune.

1) „Conferența generală extraordinară, a delegaților alegătorilor români în Transilvania și Ungaria, întrunită la Sibiu în zilele de 23 și 24 Iulie 1893, identificându-se întru toate cu comitetul său central, declară de alu său Memorandul depus în luna anul trecut în cancelaria Majestății Sale, încuviințază pașii și procedura așternerei și aprobă cu viață satisfacție și pe deplin activitatea acestui comitet, și-și exprimă totodată, în numele alegătorilor, pe cari i reprezintă, grațitudinea sa pentru zelul și stăruința, cu care a susținut cauza Românilor în Transilvania și Ungaria.

2) „Conferența își exprimă cea mai viuă a sa părere de rău asupra urmărilor judecătorești, ce s'au pus în lucrare, cum se pare pe totu linia, urmării, cari nu pot contribui întru nimic la lecuirea relelor existente, der ușor pot să slăbescă momentulu eticu alu majestății justiției statului.

3) „Conferența protestază în contra violării dreptului de întrunire alu alegătorilor români în general și a opririi și restringerei conferenței de față.

4) „Conferența, susținându și mai departe în întregimea sa programul naționalu stabilit și acceptat în conferențele anterioare, dă comitetului însărcinarea de a lupta mai departe pentru realizarea acelu program.

5) „Conferența consideră ca aparițiune ale curentului bolnăvicios, și sguduitoarele reforme bisericesti politice, cari sunt împinse pe planul actualității politice. Aceste reforme nu provin din vre-o trebuință simțită a poporelor creștine și nu sunt justificate prin nici un interes alu statului. Dacă însă ele s'ar realiza, ar mări numai nemulțămirea generală, ar slăbi legăturile familiare și sentimentele religioase a populațiunii și astfel ar sgudi chiar fundamentele etice ale statului.

6) „Conferența, în conformitate cu enunțările sale anterioare, își exprimă din nou dorința de a conlucra, pe baza programului partidului național, cu poporele nema-ghiare din statul ungar, și autorisază comitetul central a continua cu tractările inițiate în această direcție.”

Dreptu încheiere raportul, cendându și din nou voia dela președinte să continue discursul său, dice, că vră să facă o declarațiune, la care nu este însărcinat din partea comisiunii, ci e propria sa părere. După ce debiteză o frază despre aceea, că e vorba de nimicirea noastră, de în-

FOILETONULU „GAZ TRANS.”

(2)

„Principie de Estetica și Poetica.”

Partea I. Estetica.

de M. Străjanu,

doctoru în filosofie și profesor de limba și literatura română.

(Urmare).

„In artă totu ființa noastră este concentrată asupra unui singur fenomen, într'un singur punctu alu timpului, care însă prețnesce cătu o viață întregă. Pentru că atâtu artistul în crearea operei sale cât și privitorul în contemplantu ei, se uită pe sine, viața propria lor individualitate cu grijile și turburările ei înăscute, se absorb în obiectul contemplațiunii lor, se identifică cu el și trăiesc o viață nouă, senină și liniștită.

„Numai aci este datu omului a arunca pentru câte unu minutu ancora pe nemăsuratul și furtunosul oceanu alu existenței și a gusta în deplinu repaus plăcerea de a trăi.

„Acastă stare este prin sine însăși moralisătoare, pentru că liniștea și mulțumirea sufletesă face pe omu mai bun. Der efectul artei nu se mărginesc aci. Artistul nu rămâne un simplu contemplator; elu trăește viața creațiunii sale, devine elu însuși acea creațiune, și precum să bucură de ferioarea și se entusiasmă de faptele său de sentimentele cele mari ale eroilor săi, totu astfel să pătrunde de milă și de durere pentru suferințele și nenorocirile lor. Elu se simte cuprinsu de iubire pentru totu ce vede.

„Mai mult încă. Fiindcă natura nu reșuse a-și manifesta deplinu tendințele sale și fiindcă această viață neocompletă a naturei nu îndestulează pe artistu, elu o completează, dă viața imbelșugată a sufletului său ființelor și lucrurilor ce contemplantu și ni-le arată astfel mai perfecte decât sunt în realitate.

„In estu modu arta, nu numai ne comunică ferioarea dispozițiune pentru simțimintele altruiste, ci ne înalță la unu gradu

de viață superioră la viața ideală a artistului în momentele sale de inspirațiune, și ne face capabili a cele mai nobile simțiminte de simpatie de abnegațiune și sacrificiu.

„Viața ideală, a cărei speranță ne-o dă religiunea și țără care ne îndrumă morală prin preoțele sale, arta ne face s'o trăim aievea împreună cu artistul, în creațiunile sale.

„Familiarisându-ne astfel cu simțimintulu de solidaritate și simpatie universală, arta deși își păstrează deplina sa independentă, devine prin operele sale cel mai puternic mijlocu de educațiune morală.

„Moralitatea ei și însemnătatea ei educativă nu stă în a ne da sfaturi și învățături morale, ci în a ne prezenta sub forme frumoase caractere și tablouri din viață.

„Note. Artă este moralisătoare prin efectul său, însă în aceasta e scopul ei. Când se întrebunță, ca mijlocu, în serviciul religiunii și alu moralei, ea de-

vine tendentiosă și-și pierde din valoare.

„Nu toate operele de artă au asupra tuturor o bună influență morală. Din contră, sunt tablouri și scrieri, cari pot face multu rău tinerimii, fiă pentru-că nu e pregătită de a le înțelege, cum sunt d. e. multe romane și poeme realizate, fiă pentru că sunt desolătoare sau enervante prin ideile și simțimintele exprimate în ele, cum sunt d. e. scrierile pesimistilor.

„Unele opere sunt rele pentru tinerime, pentru-că deșteptă și nutrește pornirile cele rele; altele sunt nepotrivite tocmai pentru însușirea lor contrară, de a fi prea optimiste. Cele de întâiu, conduc pe tinerul încă neformat la desfrâu; celelalte, făcându-l să-și inchipuască lumea mai bună, decât e în realitate, îl espun la coontinue desamăgiri și la desperare.

„Inse opere de artă, create de spirite săvătose și inspirate de relațiunile reale și juste ale lucrurilor, pentru cine le înțelege, sunt superioare atâtu religiunii și eticei priu influența lor morală, cât și

vingere séu perire, dice, că trebuie să propagăm în popor principiile proprii și pe celă ce nu lucră, să-lu numim *lașu*, ér pe celă, ce far lucra să zădărnicescă lupta noastră: *criminală*.

Acastă declarația, făcută de d-lu Petrovicu în tonul unei amenințări pătimase, pe propria sa socotélă, nu se putea aduce în consonanță cu seriozitatea actului, a cărui pledare îi era incredințată.

D-lu Ales. Filipu propune să se voteze *en bloc* proiectul, care se și ridică în unanimitate la valóre de concludu.

După acestea, protopopul *Moldovanu* din Sighișóra mulțumesc comisiunei de 40; d-lu președinte *Rațiu* încheie cu un însuflețit discurs conferența, ér d-lu *Berinde* exprimă mulțumită Președintelui și comitetului.

Ședința se ridică între aplause.

Raportul

comitetului centralu alu partidului naționalu românú cãtră conferența delegaților alegătorilor români din Ungaria și Transilvania, întrunită la Sibiu în 11/23 Iulie 1893.

Onorabilă adunare!

Domnilor delegați!

Numai momente de o importanță de prima ordine ne au putut săli să vă invităm la întrunirea de față, într'un timp, când partea cea mai mare a populațiunei e cuprinsă de lucrările secerișului. Am socotit însă, că pe de o parte am comite o greșelă, când nu am da reprezentanței poporului românú ocaziunea a se pronunța în situația politică actuală, ér pe de altă parte eram convins, că aleșii poporului nostru, cari constituiesc această strălucită adunare, sunt în toate împrejurările gata a aduce cele mai mari jertfe pentru binele națiunii și alu patriei.

Vă convocasem, domnilor delegați, pentru un termen mai potrivit, pe ziua de 27 Ianie (9 Iulie n.). Inse guvernul și organele sale administrative au oprită ținerea adunării pentru a o concede, mai în urmă, sub unele condițiuni, cari nu puteau fi acceptate de noi. Socotind și una și alta din ordonanțele date în contradicere cu legea, am protestat în contra amănădurora și am convocat o nouă întrunire, cea de față.

Domnilor delegați!

Primind noi mandatul cu care ne-ați onorat la întrunirea D-vostre din urmă, la 9/21 Ianuarie 1892, când ați ales acest comitet centralu, ni-am dat pe deplină semnă de răspunderea cea mare, ce o luăm asupra-ne și de greutatea situațiunii politice, în care ne aflăm. Am înțeles numai decât, că națiunea și patria ceru dela noi o lucrare sãvãșită cu multă abnegațiune. Ne-am angajat la această lucrare și

științei și filosofiei naturei, prin însemnãta-tea lor instructivă. Pentru că religiiunea pôte însufla credința, morala ne pôte convinge despre scopul vieții și ne pôte lumina calea cãtră dẽnsul, știința și filosofia ne aratã lucrurile cu numirile și legile lor; inse numai arta ne pôte face să le simțim și numai prin simțire se pôte cunoșce esența vieții și a lucrurilor.

Prin simțire ne putem cunoșce nemijlocit pe noi însine și, după analogie, numai pe această cale putem pătrunde prin imaginațiune în natura ființelor și a lucrurilor afara de noi. În zadar ne am sli să facem cunoscută simțământul iubirei, séu alu milei unui om, care nici odată n'a încercat aceste simțăminte; precum n'am reuși să facem cunoscută colórea verde séu roșie, un gust séu un miros óre-care, unui om lipsit de simțul vederei, gustului séu mirosului.

(Va urma.)

dacă rezultatele ei nu voru corãspunde în toate privințele așteptãrilor Domniei-vostre, vă rugăm să fiți convinși, că am căutat să susținem cauza noastră națională și binele patriei cu totã inima și din totu sufletul.

Dumnia-vostre, domnilor delegați, ne-ați însărcinat să reprezentăm și să propagăm interesele naționale ale poporului nostru și să întreprindem totul, ce ar cere aceste interese și stă în consonanță cu legile țării. În deosebire ne-ați însărcinat să ne ocupăm de completarea organizației partidului național; să organizăm în municipii o opozițiune activă națională; să facem în marginile legii toate cele de lipsă ca principiul pasivității la alegerile dietale să fiă strictu observat de cãtră alegătorii români; ni-ați pus la inimă, ca să ne îngrijim de orientarea opiniunii publice în patrie și în străinătate, și să publicăm un Memorandú, care să deslusescă din temei atãtu situațiunea noastră cât și aceea a patriei; în sfirșit ni-ați demandat, ca fără amănare să prezentăm Corónei Memorandul, a cărui subțernere se hotãrise prin conferențele anteriore.

Toamă unu an și jumătate s'a implicat de când am primit noi să executăm hotãrile D-vostre. În acest scurtu timp nici o eră cu puțină, ca să putem săvârși toate aceste, așa precum am fi dorit cu toții, și nici n'ar fi fost nevoia să vă convocăm pentru a vă raporta despre activitatea noastră în decursu de 18 luni, decât evenimentele nu s'ar fi precipitat și s'ar fi creat situația politică actuală, prin curentele unui șovinism desfrãnat, de care este stãpanit guvernul țării.

În ceea ce priveșce completarea organizației partidului naționalu românú, s'a făcut totă câtă a fost cu puțință în acest scurtu timp și câtă au permis împrejurările politice în deobște, și cele locale în deosebire. Avem comitete bine organizate în cele mai multe părți ale țării, avem aproape în toate cercurile electorale oameni de încredere ai partidului, cu multă zel și abnegațiune propagã lucrurile partidului; disciplina în partid se întãresce totu mai mult. În urma unei înșoări mai vii politice spiritul național se afirmă totu mai tare și toate acestea pãrți contribuiesc la stringerea rândurilor și la o consolidare a organismului pregăt. Cele 43 adunări de protestare, conștate în decursul acestei primãveri, în contra politiceii bisericesci a guvernului, și ele o dovadă despre unu progresu cãtră cu trecutul în această direcțiã.

Organizarea unei opoziții naționale în municipii de-abia a putut fi începută prin candidãri naționale cu ocaziunea alegerilor suplimentare. În unele părți partidul național a învins, în altele el a fost frãnt prin abuzul de putere a organelor administrative și prin măsurile de violență aplicate din partea stãtãrii.

Încãtu pentru alegãre la parlamentul țării putem susține, că alegătorii români nu s'au prezentat în decursul celor doi spre-dece ani trecuți în totu de solidari, ca de astã dată. Afarã de unu singur cerc electoralu în Transilvanie, alegătorii români au proclamat peste tot locul principiul pasivității, și n'au dat parte la alegeri. Alegătorii singuratici în cãrți — și de aceștia mai puțin, ca în cãrți — de indignarea generală a Românilor, și și-au atrasu disprețul tuturor.

Firea lucrurilor da adus cu sine, ca mai mult decât toți, acestea să ne preocupe hotãrirea D-vostre unanimă de a presenta la Înaltul Prinț Memorandul. Importanța acestui act se pôte judeca astã și mai bine, cãtu trecut; ea trece peste marginile strãne ale vieții noastre naționale, strãbate interesele țării și ale monarhiei întregi, și a ajuns a fi discutată și apreciată în lumea europeană.

Cu toate strãnunile noastre inse n'am reușit să prezentăm Maiestãții Sale Memorandul, dér n'ar reușit nici ca acestu Memorandú să ajungã a fi supus hotãrilor Maiestãții Sale Imperiale și Aposto-

lice Regale. Etã cum s'au petrecut lucrurile:

După-ce pe temeiul elaboratelor din trecut s'a stabilitu textul definitiv alu Memorandului, comitetul a adresat unu apel cu deosebire domnilor membri ai conferenței naționale, ca întru ridicarea solemnității să asiste la prezentare. La 28 Maiu a. tr. erau față la Viena trei sute de cetățeni români, gata a însoți comitetul la actul prezentării Memorandului. Esceleța Sa baronul Braun, ministru de stat și șeful cancelariei de cabinetu a Maiestãții Sale, a declarat dela început, că acordarea unei audiențe la Maiestatea Sa n'ar întâmpina nici o pedecă, inse supuși ungaru fiind și având și o afacere politică, în sensu constituționalu s'ar recere pentru înouințarea audienței și consimțământul guvernului ungurescu. Ministrul ung a latere din Viena s'a declarat incompetent de a se pronunța, ér demersurile noastre pentru obținerea audienței a trebuit să rămânã zadarnice pe câtu timp pedeca nu se putea delãtura.

În urma acesteia am căutat, ca să prezentăm Maiestãții Sale Memorandul pe calea ministrului ungurescu a latere, inse d-lu ministru, când avea să ia în primire actul, a trebuit să plece din Viena. Și astel nu ni-a rămas decât să înaintãm pe lângã o adresă specială șefului de cancelarie a cabinetului Memorandul cu rugarea, să-lu presente pe calea sa Maiestãții Sale.

Ministrul de stat Braun a luat în primire și adresa și Memorandul.

La 26 Iulie n. 1892, d-lu fișpan alu comitatului Sibiu a trimis la adresa subsemnatului presidentu o hãrtie datatã din Sibiu 24 Iulie 1892, prin care se remite Memorandul și cu provocare la unu ordinu ministerialu din 22 Iulie 1892, nr. 477 ne înconștiințezã, că d-lu ministru regesc de internu „nu se simte îndemnat a șterne la locul mai înalt acestu Memorandú redactat de singuratic, fara de nici unu felu de mandat acceptabil, pentru că nici pe cei subscriși, nici pe cei cari au figurat ca deputațiune nu-i considerã ca legalu îndreptățit a pãși séu a procede în numele, séu ca reprezentanți ai poporului din Ungaria cu graiu românesc.“ (Citatul maghiarú în originalu.)

Din atitudinea guvernului maghiarú în înurã această afacere este evident, că el și-a datu toate silințele, validând consideratiuni constituționale, ca poporul românú să nu pótã da față cu Capul statului. Și după ce silințele sale au fost încoronate cu succes, a dovedit prin procederea sa, că nu se simte destul de tare și îi este témã a supune hotãriri Maiestãții Sale Imperatului-Rege plãngerile Românilor cuprinsc în Memorandú. Dacă acestu guvern s'ar simți tare, decât conștiința sa politică ar fi curatã, fara îndoielã, că nu numai n'ar împedea poporul românú să se presente înaintea Monarhului, ci din contrã, recunoscând lealitatea și patriotismul acestui popor, i-ar ușura calea și ar reclama chiar intervenția Corónei, care este adevãratul depositar alu intereselor celor mai înalte ale statului.

Politica maghiarã nu s'a mulțumit inse numai cu aceste succese ale guvernului, ci a dat lozincã, că în contra „memorandurilor“ să se pornescã o prigonire unicã în felul ei și sistematic. Presa maghiarã, purtatã de unu spirit șovinist, a început a agita în modul brutalu și lipsit de conștiință, dér neconturbatã de nici unu procuror alu statului, în contra națiunii române. Acastă agitare a presei a provocat scenele turbulente și sãlbaticc dela Turda, Șimleu și Arad, scene, pe cari presa maghiarã le-a calificat drept „expresiuni ale patriotismului“. Barbariile comise cu aceste ocaziuni, atacurile contra averii și vieții unor cetățeni paolnici sunt indeosebi cunoscute.

Față cu aceste guvernul nu numai, că n'a cerut pedepsirea meritatã a turburãtorilor, a destrãbãlãtorilor, ci nici macar cercetare în contra lor nu s'a introdus. Dimpotrivã, parte din propria sa inițiativã,

parte împins de curãntul șovinist dominãnt, guvernul a mobilizat procurorii din totã țera, și a pornit unu șir nesfrãnit de procese politice și criminale ordinarc în contra Românilor. Acastă gónã se face fara privire la principiile de drept, de constituțiã și de libertate. Patenta absolutistã de presã, introdusã la 1852, pe când Transilvania era în stare de asediu, și susținutã și astãzi în vigóre de guvernul poreclit liberalu, nu le oferã destule mãsuri draconice pentru a trage înaintea juraților maghiari pe Români patrioți. Dreptu jertfã acestei gónã începute a cãdatu unu valoros și iubit colegu alu nostru. Dr. Vasile Lucaciu se aflã în temnița ordinarã din Sãtmãr, unde e deținut sub povara rigóre, ce se aplicã numai unui criminalu ordinaru. După experiențele de pãna acum în curãndu îi vor urma și alți, cãci lungu e șirul acelor barbați, cari se vedu astãzi urmãriți de procuratura regescã. Și nou, trimișilor D-Vostre și membri ai subsemnatului comitetu, ni s'a faoutã onórea de a fi rangiați în acel lungu șir.

Față cu aceste neîndreptãțiri, agitãri și provocãri din partea contrarilor nostri politici, cari și-au perdut rostul, noi am propagat moderațiunea și am căutat să ferim pe poporul românú dela fapte nechiezuite. Am suferit și vom suferi neîndreptãțirile, am respins cu demnitate provocãrile, și ne-am ferit să cãdem în cursele agitãrilor. Una am urmarit o inse în toate împrejurãrile: ca să rămãnem în deplinã concordãnță cu sentimentele poporului nostru și ca lumea să fiã totu mai multă și mai bine informatã despre situațiunea noastră de aici. Dacă guvernul maghiarú ni-a tăiatu calea care duce la supremul ocrotitor alu statului, decât acestu guvern și-a folosit puterea sa pentru a nici nu permite, ca Maiestatea Sa Imperialã și Apostolicã Regalã să iee conștiința despre cele mai legitime ale noastre gravamine, lumea civilizatã trebuia să aibã conștiința despre aceste și despre toate mãsurile violente aplicate de politica maghiarã contra dezvoltãrii noastre naționale.

Din aceste puncte de vedere am aflã necesarú ca însuși actul prezentării Memorandului să decurgã în modu solemn. Populația vienesã și mai mult reprezentanți marcanți ai diferitelor popóre din monarhia noastră, precum și o mare parte a tinerimii dela universitate din Viena, au ținut și și arete simpatiile pentru poporul românú. Șirul festivităților arãngiate de reprezentanți ai Vienei și ai universitarilor, atingerea membrilor deputațiunii române cu reprezentanții altor popóre, au contribuit și ele la lãrgirea cercului, care are conștiință despre situațiunea noastră. Presa vienesã nu pôte decât să se ocupe zilnic de cauza Românilor. Din ce în ce cercurile, cari trebuiau să discute această cauzã deveniau totu mai largi. Dacă vedem în sfirșit, că organe de presã de talia lui „Times“, „Standard“, „L'Indépendance Beige“, „Allgemeine Zeitung“ (München), „Journal des Debats“, „Kreuzzeitung“, „La République Française“ și altele, nu numai că nu pot să ne trecã cu vederea, ci trebuie să revinã din nou la discuțiunea cestiunii române, putem afirma, fara să ne mãgulim, că acosta a ajuns în totã forma înaintea forului opiniunii publice europene.

Prin publicarea Memorandului nu numai că am satisfãcut unei hotãri a D-Vostre, ci prin răspãndirea lui în multe mii de exemplare am contribuit în mod însemnat la orientarea opiniunii publice despre noi. În această direcțiã am fost sprijiniți și ajutați de brava tinerime universitarã romãnã, care în Replica sa cãtrã studenții universitari maghiari a cuprins o mulțime de acte și dovede publice pentru urmãrirea și apãsarea neamului românesc din Ungaria și Transilvania.

Congresele de pace internaționale și ele s'au simțit îndemnate a se ocupa de cestiunea noastră, și nu în defavorul nostru.

Este datoriunea noastră, de care așa oredem, nu ne putem dispensa a conștãta aici, că în totã calea activității sale, acest

comitetul a fost însoțit de cele mai măgulitoare manifestări de aprobare din partea poporului român. Multe sute de adrese de aderență, acoperite cu mii de iscălituri, au sosit la adresa comitetului, și nu esagerăm când susținem, că întregul poporul român e cu noi.

Err cu neputință, ca procederea atât de ilegală a guvernului și esecesele atât de brutale ale societății maghiare, să nu producă și la frații noștri din regatul vecin o adâncă impresie. Din ce în ce mai multă a crescut dincolo de munți interesul pentru soarta noastră și cetățenii capitalei României, întruniți astă-vară în număr de 30,000, și alte numeroase adunări în orașele de provincie, au protestat contra barbariilor comise în contra noastră și și-au exprimat simpatiile pentru noi. Dér și dela alte popore și din alte țeri am primit adrese de recunoștință pentru atitudinea poporului român.

Totă în consonanță cu vederile exprimate de conferențele noastre naționale acest comitet a căutat să vină în atingere mai de-aprăpe și cu poporele nemaghiare din Ungaria, cu Slovacia, Sârbia, Germania și Rutenii, pentru ca toate aceste popore, deopotrivă apăsate, să pășească solidară cu noi contra politicii de maghiarizare. Negocierile în această direcție, începute astă-iarnă între reprezentanții acelor națiuni și noi, au ajuns la o perfectă înțelegere.

Alianța acesta a naționalităților nemaghiare, întemeiată pe principiul egalei îndreptățiri și al intereselor comune, e atât de frăcescă, încât ea dela sine se va desvolta și întări. Ne-am simțit datorii a o lua în programul activității noastre, fiindcă politica de rass inaugurată și propagată cu un zel bolnăvicios, a adus patria noastră la marginea prăpastiei. Sistemul politic în forma, cum se aplică astăzi, în contra orăuina am protestat noi totdeauna, nu se mai poate susține. Elu a venit cu sine însuși în contradicție și opera destrucției progresază pe și ce merge. Și cum n'ar veni elu în contradicție cu sine însuși, când alătura cu lealitatea datorită Monarhului, trebuie să stee preamărirea lui Kossuth; când alătura cu principiul libertății se proclamă pe față nimicirea poporelor nemaghiare?

La toate acțiunile noastre, precum le-am obișnuit pe scurt în acest raport, n'am fost conduși de alte simțăminte, decât de simțăminte naționale și patriotice. Suntem deci liniștiți în conștiința noastră, și credem, că datorința noastră, ca trimișii D-Vostre, ca fii ai națiunii și ai patriei, era să lucrăm astfel, precum am lucrat. Tari în această convingere am stat la locușii onorifici, unde ne-a pus încrederea D-Vostre și am păzit cu sumpătate ceea ce ni-ați încredințat. Suntem gata a lua întreaga răspundere a faptelor noastre și a suferi toate urmările acestei răspunderi, ori cât de grele ar fi ele. Suntem gata a jertfi nu numai libertatea noastră personală, ci și viața noastră pentru binele națiunii, al Tronului și al patriei.

Din ședința comitetului central al partidului național român, ținută la 10/22 Iulie 1892.

Dr. Rațiu,
președinte.

S. Albin,
secretar.

D. Comșa,
secretar.

SCIRILE ȚILEI.

— 13 (25) Iulie.

Despre banchetul și petrecerea cu joc, ce s'a dat la Sibiu Dumineca trecută, ni-se comunică următoarele: Banchetul a fost cercetat de un număr foarte însemnat de bărbați și dame, înșirați la patru mese lungi. Voră fi fostă ou totulă la 400 persoane. Musica a esecutată de omose arii românesce, serviciul însă a cam lăsat de dorit. Cei trei oșpeți slovaci, d-nii Dr. Miloș Stefanovits, Dr. Samuil Dazner și Dr. Iulia Botto, la intrarea lor în sală, au fostă întâmpinați cu entusiaste urări de „să trăească!“ și „Jivio!“; ér musica a esecutată imnul național slovac. S'au rostită mai multe toațe, printre cari

unul a fostă rostită de dl. Al. Berinde în onora poporului slovac, ai căruia reprezentanți prezenți au fost salutați de d-sa în limba slovacă. A răspuns d-l. Dr. Stefanovits, tot în limba slovacă, fiind interpretat pe românesce de d-l. Augustini. — Petrecerea ou joc, ce a urmată Duminecă s'era, a fostă cercetată de un public mai puțin numeros, după cum s'ar fi sperat. Cuadrilul I a fostă dansat de vre o 40 părechii. Atât ou ocașionea acesta, cât și la convenirea socială de Sâmbătă s'era produsă musica orchestrală a plugarilor moși. din munții apusenii, instruați de învățătorul lor (fostul învățător din Câmpeni). Orchestra loră a fostă multă aplaudată.

—x—

Un binefăcător. Țilele trecute a încetată din viață, în Bucuresci, d-l. Lăzăreanu, proprietar, care prin testament lasă averea sa, ce se ridică peste 200,000 lei, „Societății pentru învățatura poporului român“.

—x—

Comunele model de pe Bărăgan. Merourea trecută s'au inaugurat satele model în România, ce s'au construit pe câmpiile Bărăganului, în urma măsurilor luate de d-l. P. Carp, ministrul domeniilor și comerțului. Această creație importantă, este chemată să aducă mari folose țerii, populând nise vaste câmpii, astăzi pustii, și puțin lucrute din cauza izolării, în cari se găseau. Să știe, că în același scop, d-l. ministru de domenii a făcut să se acopere cu păduri o mare întindere din Bărăgan, pentru a opri vânturile de nord, și a construită mai multe puțuri suficiente pentru a procura apa necesară populației instalată în noiele sate model.

—x—

Secularizarea mănăstirilor în România. Cetim în „Timpul“: Țiarul „Figaro“ a publicat o seire senzațională, care a făcut ocolul tuturor Țiarelor și după care Sublima Pörtă ar fi făcut demersuri pe lângă guvernul român relativ la averile mănăstiresce, cari au fostă secularizate de Vodă Cuza. Această seire a fostă esplotată de Țiarele grecesce. Dér și de astă dată ele s'au înșelat, căci sprijinul așteptat dela Sublima Pörtă nu va veni. Guvernul înțeleptului suveran al imperiului turcesc știe foarte bine condițiile în cari s'a făcută secularizarea mănăstirilor și drepturile imprescriptibile pe cari le avea România asupra averii mănăstirilor. Câtă priveșce aserțiunea, că guvernul român ar fi oferit 500 milioane, ca despăgubiri pentru salarizare, putem spune hotărâtă că este ou totulă nefundată.

—x—

Fabrici în România. S'au făcut următoarele propuneri pentru înșințări de fabrici în România. 1) D. Gunther, pentru fabrica de zahăria la Zimnicele, în județul Romanș, ou un capital de 3 milioane; 2) D. H. Sledé în numele unei societăți englese pe acțiuni, ou un capital de 7000 livre sterlinge pentru înșințarea unei fabrici de ferăstrăe mecanice, paturii de puși, paturii de pistole, mănere de săbii și diferite alte articole militare. 3) Pentru înșințarea unei fabrici de halva, tahănu și rahat, ou un capital de 200,000 lei.

—x—

Iubileul unui protopop român. Primim următoarea invitare tipărită: Preoțimea tractului protopresb. gr. or. Geoagiu II, voidă a aniversa împlinirea anului al 60-lea de serviciu a iubitelui său șef tractual P. O. D. Sabinu Piso, sen. protopresbiter, arangieză în 20 Iulie (1 August) a. c. un iubileu în comuna Săcarămbu, la care invită ou tot respectul. Programa: 1) În Țiaua serbarei la 8 ore dimineața, serviciu divin, săvârșit de preoțimea din tract; 2) După serviciul divin, ședință în biserică; 3) Prânț comun. — Comitetul arangiator. D-nii participanți sunt rugați a se însina până în 16 Iulie, la capelanul Alimpu Oprea, în Săcarămbu.

—x—

Er. Sveteney, comandantul corpului 12 de armată din Ardeal, a sosită alaltă-

eri la Brașov, pentru ca să inspecționeze garnisocna de aici.

—x—

Procesul în contra metropolitului Clement al Bulgariei s'a început în 17 Iulie în Tirnova. La cererea apărătorului episcopului s'a amânăt până la 20 Iulie pertractarea, din cauza insuficienței martorilor.

—x—

Concerte. Musica militară va da un concert mănere s'era în grădina hotelului Central Nr. I. Programa este următoarea: 1) Sommer: „Frühlingsgruss“ marș. 2) Rossini: Overtură la opera „Wilhelm Tell“. 3) Strauss: „Seid umschlungen Millionen“ vals. 4) Rossini: Cavatina din opera „Bărbierul din Sevilla.“ 5) Wagner: „Intrarea Țielor în Walhalla“, din drama musicală „Das Rheingold.“ 6) Beethoven: „Septett.“ 7) Wetaschek: „Wienerisch“ (ou comentariu). 8) Czibulka: „Cănteod ungurescu“. 9) Wiest: Pontpouriu: „Romane culesse din Bănat“. 10) Meyerbaer: „Marșul încoronării“ din „Prophet“. Începutul la 8 ore s'era. — Musica orășenească va da un concert Joi în 27 Iulie în grădina hotelului „Pomul verde“.

—x—

Cununia. D-l. Ioan Marianu din Abrud și d-șora Silvia M. Corcheșiu din Câmpeni, și voră serba cununia loră Duminecă în 30 Iulie n. în biserica greco-cat. din Câmpeni. — Dorimă fericeie tinerii părechii!

Canalul dela Corint.

Țilele acestea s'a deschisă canalul dela Corint, una dintre mărețele opere ale secolului nostru, prin care s'a scurtat în mod însemnat calea maritimă, ce duce din Constantinopol spre apus. Până acum vaporele trebuiau să încungiure peninsula sudică a Greciei, vechiul Peloponez; acum prin tăierea canalului au o cale fără încungiură și o economie timp de 12-18 ore.

Cu mii de ani înainte de acesta s'au încercat omeni să taie prin canal istmul, sau strimtoarea Corintului; încercările s'au repetit în decursul veurilor, dér până în Țilele noastre fără rezultat; abia acum s'a îndeplinită acesta. Grecii din vechime au voit să taie istmul, dér nu le-au succés și oracolul dela Delphi i-a oprit de la o astfel de întreprindere grea, Țicend:

„Lăsa și neatinsă istmul și neapătă, căci așa i-a plăcut lui Zeus să-l facă“.

Totă contra acestei încercări scrie și Pausanias. Dintre scriitorii vechi Lucian, un satiric grec, a accentuat mai bine însemnatatea canalului, sciind, că prin el corăbierilor li-se scurtază calea și comerțul o așelor și porturilor va lua avânt mai mare. Cam ou șese sute de ani înainte de nascerea Mântuitorului nostru, Periandru, tiranul Corintului, a încercat și el să taie istmul, dér fără succés; ou vre-o trei sute de ani mai târziu a plannit tăierea regele Demetrios Poliorketes, el însă a fostă abătut dela planul său prin părerea unor „specialiști“, cari susțineu, că suprafața mării dela Țermul de apus, este mai înaltă, ou cea dela Țermul răsăriten al istmului și astfel porturile de la răsărit ar fi năpădite de apă.

La anul 144 a. Cr. Corintul a fostă ocupat de Romani și în parte dărmat și Iuliu Cesar avea de gând să taie istmul, ou astfel prin ridicarea comerțului să reînflorască Corintul. Planul nu s'a realizat, fiind Cesar ucis. Mai târziu ou acest plan s'a ocupat Caligula, ér Nero s'a și apucat a-l realiza. Elu a dus mai multe mii de lucrători aici, mai ou semă sclavi ovrei din Iudea și aceștia au și săpat ou parte a canalului, dér apoi lucrul s'a intrerupt, nu se știe din ce cauză. Unii Țicod, că totă din cauza credinței, că suprafața mării nu e de același nivel de ambele părți ale strimtoarei. Alți scriitori vechi Țicod, că lucrările s'au intrerupt din cauza unor turburări interne. Mai târziu, sub împărăția Piu Antoniu și Marc Aurel, s'a mai încercat încă odată tăierea cana-

lului de cătră bogatul mecenat Herodes Attio, dér și planul acestuia a rămas neesecutat.

De atunci nu s'a mai ocupat nimeni ou planul canalului de Corint până la finele secolului trecut, când au voit să-l construescă Venețienii, dér érași fără rezultat. În fine, în secolul nostru, și anume în 1882, s'a înșințat în Paris un consorțiu, ou un capital de 30 milioane de franci, care în 11 Aprilie a aceluiași an s'a și apucat de lucrările canalului. Dér speșele ou construirea lui au fostă așa de mari, încât capitalul de consorțiu n'a fostă suficientă pentru terminarea lui și consorțiuul s'a disolvat în 1890. În urma acesteia s'a înșințat o nouă societate grecescă, care a terminat tăierea istmului.

Canalul de Corint are o lungime de 6,3 km. este de 22,6 metri lat și 8,5 metri de adânc.

Necrolog.

Plin de adâncă durere și întristare facem cunoscută tuturor neamurilor amicilor și cunoscuților noștri, că scumpa noastră fiică, respective soră și nepoță, Arel Ionașiu, învățător la școala rom. gr. or. din Banloc, după un îndelung și greu morbu, în etate de 24 ani, a răposat în Domnul astăzi la orele 3 din Ți.

Rămășițele pămâtesce ale neuitatei defuncte s'au depus în cimiteriul român din loc, Duminecă în 11/23 Iulie a. c. la 4 ore după amez.

Fiă-i țerina ușoră!

Caransebeș, în 9/21 Iulie 1893.

Ioan Ionașiu și Sofia Ionașiu născ. Lorenty, ou părinți; Traian Ionașiu, ou frate; Rosa C. Ionașiu ou soră; Dimitrie Ionașiu, Petru Ionașiu, Maria Bucur, născ. Ionașiu, Nic. N. Lorenty și Maria Lorenty născ. Bossel ou unchi și mătușe.

Literatură.

În tipografia A. Mureșianu din Brașov a apărut „Arta de a trăi“, de Stugan (August von Schmidt). Traducere liberă de Ieronim G. Barișiu. Format estetic, tipar curat. Mărima 203 pag. Preț 50 cr. sau 1 coronă. Traducătorul și-a dedicat opul în memoria iubitelor săi părinți George Barișiu și Maria Barișiu născ. Velisură. — Cetitorilor noștri le este cunoscută valorea recontabilă a acestui op, în care pentru toate împrejurările vieții găsim o puternică și convingătoare povățuire, un îndreptar sigur în calea spre virtute și o încurajare puternică în luptele vieții. Recomandăm această carte familiilor românesce, cari voră găsi în ea bogată comoră de învățături morale și consolății. Se află de vânzare, în librăria N. I. Ciurcu, Brașov.

DIVERSE.

Câtă costă articuli de lux în Paris. Cu confecționarea pălărilor de dame sunt ocupate în Paris pe fiă-care Ți 10,000 de femei, ou plată de 75—500 franci la lună. Acest singur articol de lux consumă la an 30 milioane franci. Aprăpe totă atâtă de multă costă și industria florilor artificiale, care ocupă 8000 de brațe în 800 de ateliere. Pentru împodobirea pălărilor aduc un venit de 15 milioane franci an. Spălatul și călcarea rufelor dă până la 10,000 bărbați și aprăpe 100,000 femei. Singură acesta aduce un venit de 100,000 franci la Ți. În imperiul modelor însă locul primă îl ocupă cusătoreșele, al căror număr este de vre-o 80,000. Acestea consumă la an 300 de milioane franci. Aci însă nu sunt scotite numărusele cusătoreșe de pe la case private, cum și câte-va din cele mai principale magazine de modă, în cari érași se află mulțime de cusătoreșe.

Dr. Sterie N. Ciurcu

Viena, IX Pelikangasse 10.

Cabinet de consultațiune ou celebritățile medicale și ou specialiștii dela facultatea de medicină din Viena.

Consultațiuni și prin corespondență.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul pieței Braşov.

Din 25 Iulie 1893.

Table with exchange rates for various currencies like Banote rom., Argintu român., Napoleon-d'ori, Galbeni, Ruble rusesol, etc.

Cursul la bursa din Viena.

Din 24 Iulie 1893.

Table with stock market prices for items like Renta ung. de aur, Impr. oail. fer. ung., Oblig., etc.

Table with interest rates for various banks and currencies like Aotii de-ale Banței austro-ungar., unq. de credit., austr. de credit., etc.

Anunțuri

(insertiuni și reclame)

Sunt a se adresa subscri-sei administrațiunii. In casul publicării unui anunț mai mult de odată se face scăde-ment, care crește cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administrațiunea „GAZETEI TRANSILVANIEI.”

ingatlanok pedig az 1881. évi 60. t. cz 156. §. a) és d) pontja értelmében egészben 2/10-ele 530. sz. tjkvben foglalt következők alatt: 1) 4585 4586/2 hrsz. szántó 127 frt, 2) 4598/1 hrsz. szántó 3 frt, 3) 4690 hrsz. szántó 5 frt, 4) 4735 hrsz. szántó 4 frt, 5) 4750. és 4751 hrsz. kaszáló 36 frt, 6) 4753 hrsz. kaszáló 12 frt, 7) 4762 hrsz. szántó 5 frt, 8) 5082. hrsz. szántó 4 frt, 9) 5126, 5127 kaszáló udvarral és 5128 hrsz. kaszáló 172 frt, 10) 5134/1 hrsz kaszáló 4 frt, 11) 5134/3 hrsz kaszáló 4 frt, 12) 5478 hrsz. erdő 2 frt, 13) 5683 hrsz. kaszáló 32 frt, 14) 8184 hrsz. kaszáló 5 frt. 15) 8196 hrsz. kaszáló 6 frt, és az 572 hrsz. tjkvben következő egész erdő 182 frt, és tartozékai Mogos községben a községházánál megtartandó nyilvános árverésen 1893 évi au-gustus hó 5-én d. e. 10 órakor a becásron alól is, a becásr 10% ának a biró kiküldött kezéhez leendő előleges letétele mellett elfognak adadni.

Vevő a vételárnak 1/3 át 15 nap alatt, második 1/3-át az árverés jogerőre emel-kedésétől számítandó 30 nap, 1/3 át 15 nap alatt és ugyanazon naptól számítandó 6% kamatokkal együtt a gy.-fehértvári kir. adóhivatalnál 39425. sz. igüm. letéti szabály-rendelet értelmében lefizetni.

Kelt Abrudbányán, 1893 évi Márczius hó 24. napján.

184,1-1

Az abrudbányai kir. jbiróság, mint telekkönyvi hatóság.

Sz. 1091-1893. tkvj.

Arverési hirdetmény.

Az abrudbányai kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság által közre tétetik, hogy mogosi Coto rea Macavei végrehajtatóak odavaló Avramucz Floré és Avramucz Anna végrehajást szenvedő elleni 65 frt 80 kr. tőke s jár. behajtása végett az abrudbányai kir. jbiróság területéhez tartozó Mogos községi 530, 573. számú tjkvben foglalt következő ingatlanokból az 530. sz. tjkvben az alább megnevezett in-gatlanokból Avramucz Flore és Anna együttes 2/10 jutalékra az 573. tjkvben foglalt

Advertisement for Iosifü Csik, Prima fabrică de Syrmier Portland-Cement și varü-hydraulic in BEOCSIN. Includes details about the factory, location, and product quality.

Mersulü trenurilorü

pe liniile orientale ale căii ferate de statü r. u. valabilü din 1 Maiu 1893.

Large table showing train schedules between various stations like Budapesta-Predealü, Predealü-Budapesta, B.-Pesta-Aradü-Teiuş, etc. Includes columns for train types, departure times, and arrival times.